

Педагогічний календар. Грудень 2018

130 років від дня народження Петра Горецького (1888—1972), українського мовознавця, лексикографа, педагога

Петро Йосипович Горецький народився 6 грудня 1888 в селі Мутині Кролевецького району Сумської області в селянській родині. Закінчив Глухівську гімназію (1908). Після закінчення слов'яно-російського відділу історико-філологічного факультету Київського університету (1914) П. Горецький розпочав педагогічну роботу як викладач вишів Києва; у 1920–1928 викладав на Педагогічних курсах ім. Б. Грінченка. З 1919 й до виходу на пенсію у 1963 працював на різних посадах в установах Академії наук УРСР – Інституті української наукової мови, Інституті мовознавства.

Перша друкована праця П. Горецького з'являється у 1921. Пізніше вчений публікує наукові розвідки про термінологію, правопис, норми літературної мови. 1926, у співавторстві з І. Шалею, видає підручник для вищої школи — «Українська мова. Практично-теоретичний курс», який витримав 8 видань.

Вагомий внесок П. Горецького в галузі української лексикографії, яка стала улюбленою справою його життя. Дебютувавши як лексикограф ще 1928 виданням «Словника термінів педагогіки, психології та шкільного адміністрування», Петро Йосипович протягом кількох десятиліть активно виступав як теоретик і практик словникової справи в Україні.

Серед наукової спадщини вченого на особливу увагу заслуговує його багаторічна праця – монографія «Історія української лексикографії» (1963), присвячена історії лексикографії XVI—XVIII ст., українським словникам XIX — початку XX ст. і розвитку української лексикографії після 1917. Автор праць з історії української літературної мови, лексикографії й діалектології («Про полтавсько-київський діалект як основу української національної мови», 1953).

Помер Петро Горецький у Києві 16 серпня 1972 р.

90 років від дня народження Інге Унт (1928), естонського вченого-педагога, дослідниці індивідуалізації і диференціації навчання.

Творчий шлях наукового пошуку естонського вченого-педагога Інге Унт (народилася 15 грудня 1928) яскраво висвітлює роль і місце характеристики учня у реалізації індивідуального підходу: її кандидатська дисертація присвячена вивченню учнів і складанню їхніх характеристик (1955), докторська — ефективності індивідуалізації навчальних завдань (1975), а своєрідним підсумком досліджень саме у такому напрямі стала її відома монографія «Індивідуалізація і диференціація навчання» (1990).

У 1960—1990-х Інге Унт — науковий співробітник Громадського дослідницького інституту педагогіки у Тарту (заснований у 1962). Протягом 10 років (1975—1985) керувала кафедрою педагогіки в Тартуському університеті. З 1996 — заслужений професор Таллінського педагогічного університету.

В старших класах школи захопилася танцями, завдяки яким познайомилася зі своїм чоловіком, пізніше — відомим естонським фізиком Вайно Унтом (1932—2015). Її головне хобі — кінематограф. Нині — на пенсії, має сина (естонський філософ Анто Унт) та двох онуків.

100 років від дня народження Василя Чепелєва (1918—2000), українського педагога, директора Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР (1964—1971), фахівця у галузі дидактики, освіти дорослих, програмованого навчання

Василь Іванович Чепелєв народився 25 грудня 1918 року в селі Росоші Реп'євського району Воронежської області. Понад 60 років пропрацював на освітянській ниві. У 1936—1939 — учителем математики, а потім директором школи у Воронежській області. У 1939 призваний на військову службу, навчався у Молотовському (нині м. Перм, Росія) військово-морському авіатехнічному училищі, потім викладав там електротехніку, брав участь у Другій світовій війні.

У 1951—1954 навчався в аспірантурі Київського педагогічного інституту ім. М. Горького. Після закінчення аспірантури та захисту кандидатської дисертації із методики математики (1954) працював у Львівському педагогічному інституті — спочатку старшим викладачем, потім доцентом і деканом фізико-математичного факультету (з 1956). У 1959 розпочав наукову роботу в Науково-дослідному інституті педагогіки Української РСР завідувачем сектором шкіл робітничої та сільської молоді. Він досліджував поліпшення організаційних форм, навчального процесу, режиму роботи шкіл для дорослих.

У 1960—1964 працював заступником директора з наукової роботи, а з 1964 до 1971 — директором Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР. Це був час найбільш активної його праці як на науково-освітянській, так і на громадській ниві. Він очолював Педагогічне товариство України (1966—1972), був членом колегії Міністерства освіти, активно працював у товаристві «Знання» України.

З 1971 працював у Київському інституті культури (нині Національний університет культури і мистецтв). Він став першим проректором з наукової роботи (1971—1985), організував аспірантуру, заснував кафедру педагогіки і психології, якою керував понад 20 років (1972—1993). У 1993—1999 працював професором цієї кафедри.

Помер Василь Чепелєв у 2000 р.

170 років від заснування (1848) кафедри української словесності у Львівському університеті, професором якої у 1848—1867 був Яків Головацький (1814—1888), український лінгвіст, фольклорист, історик, поет, педагог, священник УГКЦ.

Кафедра «руської словесності» у Львівському університеті бере свій початок із 1848. Її утворення пов'язане з активною діяльністю першого завідувача Якова Головацького (очолював кафедру з 1848 до 1867 року) професора-славіста, одного з ректорів Львівського університету. Очільниками кафедри в різні часи були: Омелян Огоновський (1867–1894), Олександр Колесса (1895–1918), Кирило Студинський (1900–1918) та ін. У березні 1895 на місце завідувача кафедри претендував Іван Франко, який зробив усі необхідні для цього кроки: прочитав габілітаційну лекцію на тему «Поема Шевченка «Наймичка», подав «План викладів літератури руської», представив список наукових літературознавчо-фольклористичних робіт. Однак австрійський намісник його кандидатури не затвердив.

50 років від часу публікації статті Василя Сухомлинського «Слово рідної мови» («Українська мова і література в школі». 1968. № 12)

У грудні 2018 виповнюється 50 років від часу публікації в журналі «Українська мова і література в школі» (№12, 1968) статті В. Сухомлинського «Слово рідної мови». Головний лейтмотив праці: виховання в дитини любові до рідного слова з раннього віку сприятиме вихованню всебічно розвиненої, освіченої особистості, справжнього патріота. Педагог дає поради вчителям, як правильно формувати в дітей чутливість до слова, до його емоційного забарвлення, які педагогічні прийоми і засоби стануть у нагоді у процесі вивчення мови молодшими школярами.

Пропонуємо вашій увазі кілька промовистих і надзвичайно сучасних цитат Василя Сухомлинського із цієї статті:

«...викладання мови – найважча справа. Викладати цей предмет повинні найздібніші й найталановитіші»;
«Викладання мови – це майстерність творення людської душі...»;
«Мова – це лад мислення, це віконця, через які людина бачить світ»;
«Хто ж не знає по-справжньому, а отже, й не любить рідної мови, той неук і в інших мовах»;
«Користування сумішшю з двох мов – це одно з найтривожніших явищ загальнопедагогічного характеру»;
«Без поваги, без любові до рідного слова не може бути ні всебічної людської вихованості, ні духовної культури».